

**Узагальнена інформація
про здійснення контролю за
додержанням визначених Законом
України «Про державну службу» умов
реалізації громадянами права на
державну службу в 2025 році**



Відповідно до пункту 4 частини третьої статті 13 Закону України «Про державну службу» (далі – Закон), пункту 4 Положення про Національне агентство України з питань державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 500 та Планів проведення Національним агентством України з питань державної служби та його територіальними органами заходів контролю на I та II півріччя 2025 року НАДС та його територіальними органами здійснено 109 заходів контролю, спрямованих на встановлення фактичного стану додержання державними органами умов реалізації громадянами права на державну службу відповідно до Закону (далі - заходи контролю), а також попередження виникнення порушень Закону.

Заходи контролю здійснені в Державній казначейській службі України, Державній міграційній службі України, Державній екологічній інспекції України та їх територіальних органах, Державній архівній службі України, Державному агентстві розвитку туризму України, територіальних органах Державної служби статистики України, Державної служби якості освіти України та Пенсійного фонду України, міжрегіональних управління лісового та мисливського господарства, в апаратах Запорізької, Кіровоградської, Донецької, Сумської, Київської, Вінницької, Полтавської, Закарпатської, Дніпропетровської, Волинської, Луганської та Івано-Франківської обласних державних адміністраціях, структурних підрозділах зі статусом юридичної особи публічного права місцевих державних адміністрацій, окремих органах судової влади тощо.

Предметом заходів контролю був аналіз стану дотримання об'єктом контролю вимог Закону щодо реалізації громадянами права на державну службу.

Зокрема, заходи контролю спрямовані на:

- виявлення невідповідностей та порушень законодавства при здійсненні процедур, пов'язаних із державною службою;
- підготовку пропозицій (рекомендацій) щодо удосконалення діяльності об'єкта контролю;
- усунення виявлених порушень та запобігання їх виникненню в майбутньому.

Кількісні показники невідповідностей та/або порушень Закону, встановлених за результатами здійснення заходів контролю у 2025 році (<https://surl.li/noqtij>):



За результатами заходів контролю встановлено **890** невідповідностей та/або порушень Закону при здійсненні державними органами процедур, пов'язаних з реалізацією громадянами права на державну службу, а саме:

14

Організаційно-правові засади реалізації державної політики

125

Правовий статус державних службовців

122

Управління державною службою

63

Вступ на державну службу

526

Проходження державної служби

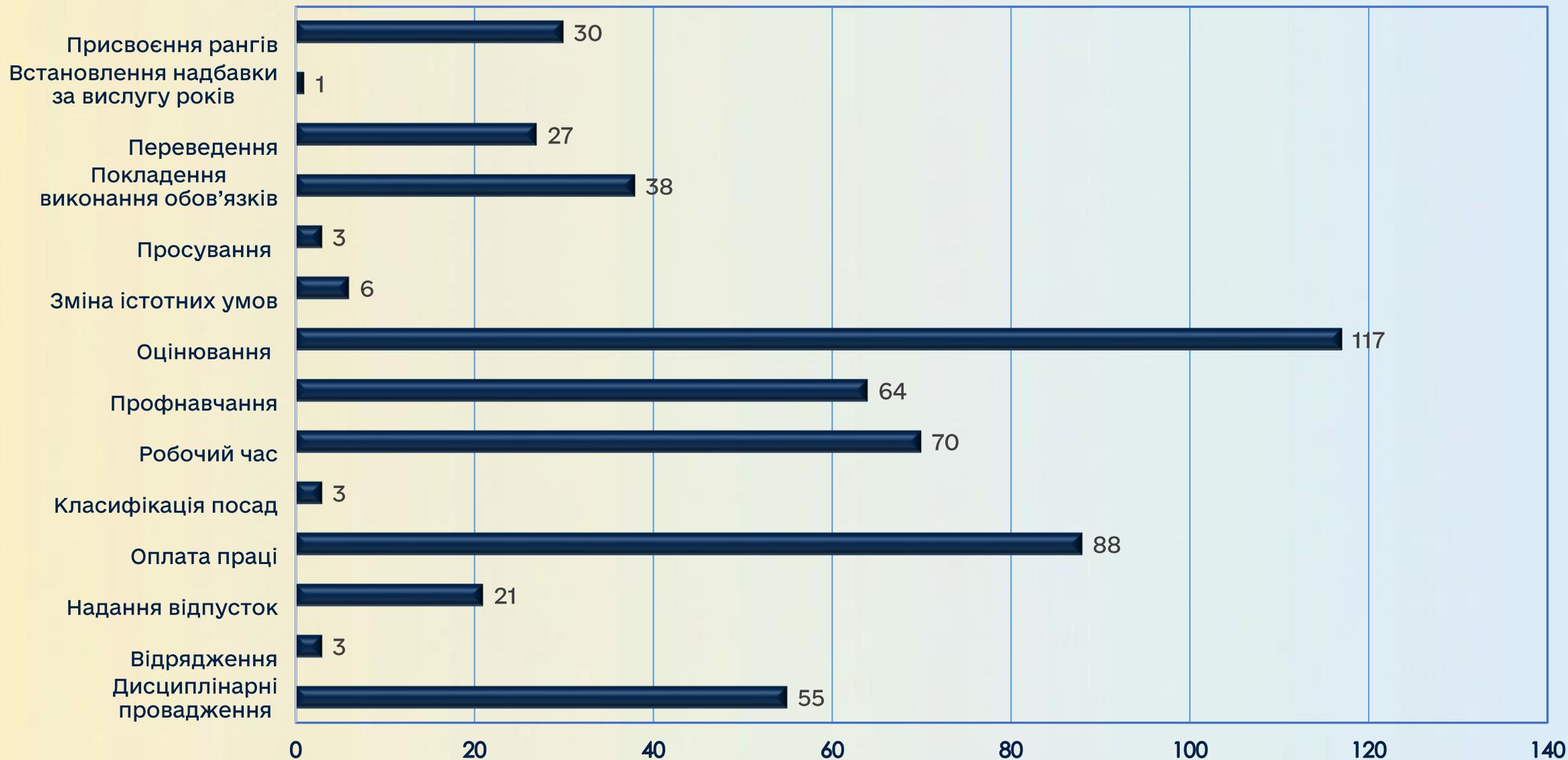
40

Припинення державної служби

Середня кількість невідповідностей та/або порушень на один захід контролю

8,2

Найбільше (526) невідповідностей та/або порушень Закону встановлено при здійсненні державними органами процедур, пов'язаних з проходженням державної служби, а саме:



Національне агентство України з питань державної служби (центральні органи влади)

здійснено
5
заходів контролю

надано
40
пропозицій/
рекомендацій



- Організаційно-правові засади реалізації державної політики у сфері державної служби (3)
- Правовий статус державних службовців (25)
- Управління державною службою (7)
- Вступ на державну службу (7)
- Проходження державної служби (67)
- Припинення державної служби (9)

Центральне міжрегіональне управління НАДС

здійснено
32
заходи контролю

надано
204
пропозиції/
рекомендації

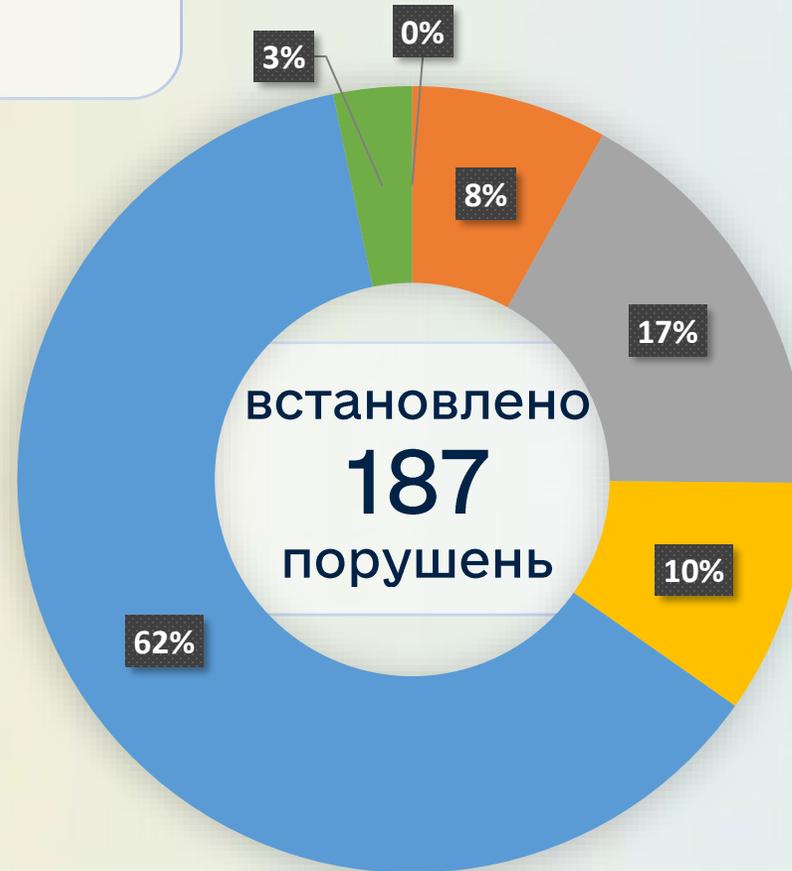


- Організаційно-правові засади реалізації державної політики у сфері державної служби (2)
- Правовий статус державних службовців (38)
- Управління державною службою (36)
- Вступ на державну службу (25)
- Проходження державної служби (131)
- Припинення державної служби (8)

Південно-Східне міжрегіональне управління НАДС

здійснено
28
заходів контролю

надано
118
пропозицій/
рекомендацій



- Організаційно-правові засади реалізації державної політики у сфері державної служби (0)
- Правовий статус державних службовців (15)
- Управління державною службою (32)
- Вступ на державну службу (18)
- Проходження державної служби (116)
- Припинення державної служби (6)

Західне міжрегіональне управління НАДС

здійснено
44
заходи контролю

надано
220
пропозицій/
рекомендацій

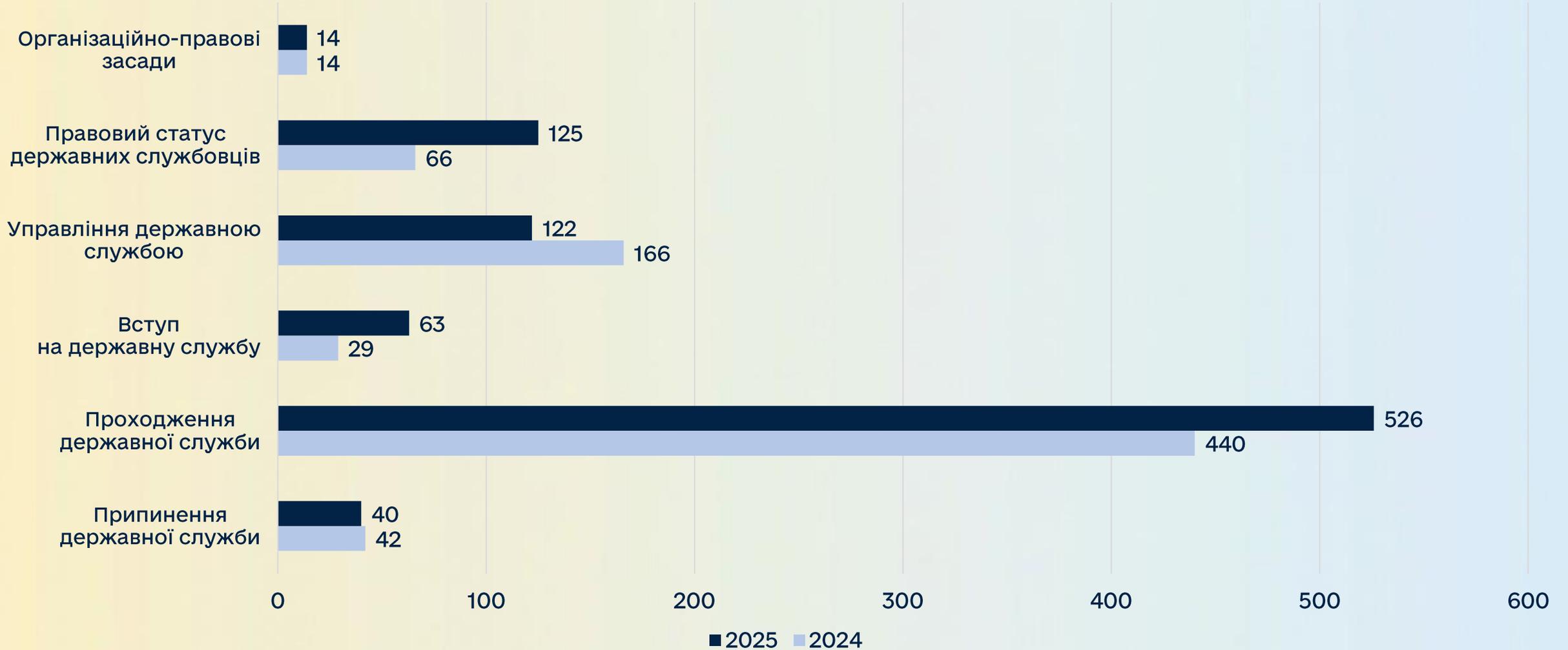


- Організаційно-правові засади реалізації державної політики у сфері державної служби (9)
- Правовий статус державних службовців (47)
- Управління державною службою (47)
- Вступ на державну службу (13)
- Проходження державної служби (212)
- Припинення державної служби (17)

Зміна кількості виявлених невідповідностей та/або порушень (2024–2025 рр.)

Категорія	2024 рік	2025 рік	Зміна кількості
Загальна кількість	757	890	+17,6%
Організаційно-правові засади	14	14	0,0%
Правовий статус державних службовців	66	125	+89,4%
Управління державною службою	166	122	-26,5%
Вступ на державну службу	29	63	+117,2%
Проходження державної служби	440	526	+19,5%
Припинення державної служби	42	40	-4,8%

Зміна кількості виявлених невідповідностей та/або порушень (2024–2025 рр.)



Загальна кількість: 2024 рік – 757 | 2025 рік – 890 (+17,6%)

У 2025 році за результатами 109 здійснених заходів контролю простежується зростання загальної кількості встановлених порушень на 17,6%: з 757 випадків у 2024 році до 890 у звітному періоді. Водночас кількість порушень на один захід контролю збільшилась із 7,5 до 8,2.

Аналіз результатів свідчить про значне зростання (порівняно з попереднім роком) кількості недоліків у процедурах вступу на державну службу.

За результатами контролю встановлено, що в державних органах державні службовці призначалися з порушенням частини третьої статті 31 Закону.

Згідно з цією нормою, рішення про призначення приймається не пізніше п'яти календарних днів із дня надходження результатів спеціальної перевірки. Як наслідок, кількість порушень під час вступу на державну службу зросла на 117,2 % (із 29 до 63 випадків).

Щодо питань правового статусу державних службовців спостерігається збільшення кількості порушень на 89,4 % (із 66 до 125 випадків).

Характерними порушеннями є:

затвердження положень про самостійні структурні підрозділи керівником державного органу без видання розпорядчого документа установи;

розроблення посадових інструкцій без урахування оновленої редакції Порядку розроблення посадових інструкцій державних службовців категорій «Б» та «В», затвердженого наказом НАДС від 11 вересня 2019 року № 172-19;

визначення в посадових інструкціях понад 10 посадових обов'язків.

Також найбільшою за кількістю залишається частка порушень з питань проходження державної служби (+19,5%: зростання з 440 до 526 випадків).

Основні проблемні питання:

Оцінювання результатів службової діяльності: 117 порушень. Вони пов'язані здебільшого з недотриманням у державних органах Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 640 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 591).

Робочий час державних службовців: 70 порушень. Вони стосуються невідповідності правил внутрішнього службового розпорядку державних органів Типовим правилам внутрішнього службового розпорядку, затвердженим наказом Національного агентства України з питань державної служби від 03 березня 2016 року № 50, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25 березня 2016 року за № 457/28587.

Підвищення рівня професійної компетентності: 64 порушення, зокрема - в індивідуальних програмах професійного розвитку державних службовців відсутнє професійне навчання, яке здійснюється шляхом самоосвіти; у межах виконання індивідуальних програм державні службовці набирали менше одного кредиту ЄКТС протягом календарного року.

Водночас фіксуються позитивні тенденції: кількість порушень з питань проведення в державних органах дисциплінарних проваджень зменшилася на 1,8% (з 56 до 55); з питань припинення служби – на 4,8% (із 42 до 40); а з питань управління державною службою – на 26,5% (зі 166 до 122).

Практичні аспекти застосування законодавства про державну службу

Щодо визначення кількості посад державної служби категорій «А» і «Б» у структурі державного органу

Відповідно до статті 6 Закону України «Про державну службу» (далі – Закон) посади державної служби в державних органах поділяються на категорії та підкатегорії залежно від порядку призначення, характеру та обсягу повноважень, змісту роботи та її впливу на прийняття кінцевого рішення, ступеня посадової відповідальності, необхідного рівня кваліфікації та професійних компетентностей державних службовців.

Встановлюються такі категорії посад державної служби:

Категорія «А» (вищий корпус) - керівники та заступники апаратів вищих органів влади (ВРУ, КМУ, ОП, КСУ, Верховного Суду), державні секретарі, керівники ЦОВВ та інших держорганів із загальнодержавною юрисдикцією.

Категорія «Б» - керівники та заступники держорганів з територіальною юрисдикцією (АРК, області, райони, міста), а також керівники всіх структурних підрозділів незалежно від рівня органу.

Категорія «В» - усі інші посади державної служби, які не належать до категорій «А» або «Б».

Кількість посад державної служби категорій «А» і «Б» в державному органі повинна становити не більше третини його штатної чисельності.

За Законом під штатною чисельністю слід розуміти перелік усіх посад державного органу, у тому числі працівників, які виконують функції з обслуговування. Тобто сумарна кількість посад державної служби категорії «В», посад патронатних служб та працівників, які виконують функції з обслуговування, повинна становити не менше двох третин від загальної штатної чисельності органу.

Ця норма спрямована на:

запобігання необґрунтованому збільшенню чисельності керівного складу (структура органу не повинна бути переобтяжена керівниками);

оптимізацію функцій (основний обсяг роботи мають виконувати спеціалісти (категорія «В»), які безпосередньо реалізують завдання та функції, покладені на орган;

ефективне управління видатками (фонд оплати праці має розподілятися справедливо, стимулюючи насамперед виконавську дисципліну та професіоналізм фахівців).

Під час визначення зазначеної пропорції слід враховувати:

Загальну штатну чисельність. До цього показника включаються всі посади, передбачені штатним розписом державного органу, а саме: посади державної служби (категорії «А», «Б» та «В»); посади патронатних служб; працівники, які виконують функції з обслуговування.

Кількість посад категорій «А» і «Б». До цього показника включаються виключно посади державної служби, віднесені до зазначених категорій.

Приклад: Якщо загальна штатна чисельність державного органу становить 90 осіб (включаючи держслужбовців, патронатну службу та працівників, які виконують функції з обслуговування), кількість посад категорій «А» і «Б» сумарно не може перевищувати 30 одиниць ($90 / 3 = 30$).

Керівники державної служби в державних органах зобов'язані при розробці або внесенні змін до структури та штатного розпису дотримуватися вимоги щодо третини посад категорій «А» і «Б» від загальної штатної чисельності органу.

Щодо строків прийняття рішення про призначення на посаду державної служби після проведення спеціальної перевірки

Відповідно до частини третьої статті 31 Закону України «Про державну службу», рішення про призначення на посаду державної служби приймається суб'єктом призначення не пізніше п'яти календарних днів з дня надходження результатів спеціальної перевірки у випадку та порядку, передбачених законодавством у сфері запобігання корупції.

Згідно зі статтею 56 Закону України «Про запобігання корупції», стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, перелік яких затверджується Національним агентством, проводиться спеціальна перевірка, у тому числі, щодо відомостей, поданих особисто.

З огляду на відновлення проведення спеціальних перевірок відповідно до Закону України від 20 вересня 2023 року № 3384-ІХ, дотримання процедури та строків призначення є обов'язковим етапом вступу на державну службу.

Враховуючи наведене, перебіг п'ятиденного строку, відведеного суб'єкту призначення для прийняття рішення про призначення особи на посаду державної служби, розпочинається виключно з дня надходження до державного органу результатів спеціальної перевірки.

Видання акта про призначення на посаду до моменту отримання результатів такої перевірки, а також безпідставне зволікання та прийняття рішення поза межами визначеного п'ятиденного строку після їх отримання, суперечить вимогам частини третьої статті 31 Закону України «Про державну службу».

Щодо дотримання нормативів чисельності служби управління персоналом

Типове положення про службу управління персоналом державного органу, затверджене наказом Національного агентства України з питань державної служби від 03 березня 2016 року № 47, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 березня 2016 року за № 438/28568, є нормативно-правовим актом обов'язкової дії.

Зазначеним Типовим положенням встановлено мінімальні вимоги до організації та функціонування служби управління персоналом, у тому числі норматив її чисельності. Відповідно до визначених норм, чисельність служби управління персоналом розраховується виходячи з показника до 30 працівників державного органу на одного спеціаліста служби управління персоналом.

Такий підхід зумовлений необхідністю забезпечення належного виконання службою управління персоналом завдань у сферах реалізації державної кадрової політики, проходження державної служби, організаційного розвитку, ведення кадрового діловодства, аналітичної та консультативної роботи.

Установлення чисельності служби управління персоналом меншою за визначену Типовим положенням суперечитиме вимогам зазначеного нормативно-правового акта та може призвести до неналежного виконання покладених на службу функцій.

Отже, вимоги Типового положення щодо мінімальної чисельності служби управління персоналом є обов'язковими для всіх державних органів і підлягають неухильному дотриманню під час формування структури та штатного розпису.

Вдосконалення діяльності, спрямованої на забезпечення реалізації громадянами права на державну службу

З метою вдосконалення діяльності, спрямованої на забезпечення реалізації громадянами права на державну службу, а також попередження порушень Закону України «Про державну службу», відповідно до резолюції Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економіки України від 27 березня 2025 року № 8259/1/1-25 до листа НАДС від 13 березня 2025 року № 2383/20.1-25 міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, обласним та Київській міській військовим адміністраціям доручено вжити заходи для забезпечення додержання вимог Закону України «Про державну службу» щодо реалізації громадянами права на державну службу, а саме щодо:

- приведення нормативно-правових актів у відповідність до вимог законодавства про державну службу, зокрема: посадових інструкцій державних службовців, Правил внутрішнього службового розпорядку, положень про службу управління персоналом, положень про структурні підрозділи, положень про преміювання державних службовців;

- проведення роз'яснювальної роботи серед державних службовців щодо організації в державному органі розгляду скарг, поданих державними службовцями керівнику державної служби відповідно до статті 11 Закону, зокрема, щодо визначеного порядку роботи з такими скаргами;

- забезпечення контролю за дотриманням службової дисципліни;

- запобігання порушенням законодавства про державну службу, усунення причин та умов, що їм сприяють, у тому числі, шляхом поєднання методів переконання, виховання і заохочення із заходами дисциплінарної відповідальності;

- інформування НАДС про проведену роботу.

Також з метою узагальнення практики застосування законодавства з питань державної служби, державним органам було запропоновано надати НАДС інформацію щодо розгляду скарг державних службовців керівнику державної служби відповідно до статті 11 Закону «Про державну службу» та щодо припинення державної служби з підстав, передбачених частиною першою статті 84 Закону України «Про державну службу», у разі втрати державним службовцем права на державну службу або його обмеження.

Отримана інформація та результати здійснених заходів контролю свідчать про послідовну роботу державних органів, спрямовану на удосконалення організації державної служби, підвищення рівня правового захисту державних службовців та запобігання порушенням законодавства.

Разом з тим, для закріплення позитивного результату і подальшого забезпечення умов реалізації права на державну службу НАДС пропонує керівникам державної служби та службам управління персоналом, з урахуванням наведеної практики інших державних органів, продовжувати:

- забезпечувати належний рівень навчання й роз'яснювальної роботи щодо застосування законодавства з питань державної служби;
- удосконалювати механізми адаптації новопризначених державних службовців, роботи з конфліктами в державних органах та формування безбар'єрності на робочому місці;
- активніше застосовувати опитування та інші інструменти зворотного зв'язку;
- впроваджувати комунікацію керівництва з колективами.

Узагальнена інформація про заходи, вжиті державними органами з метою вдосконалення діяльності, спрямованої на забезпечення реалізації громадянами права на державну службу, а також запобігання порушенням законодавства у сфері державної служби розміщена на офіційному сайті НАДС (<https://surl.li/npnsgj>).



Здійснення контролю за додержанням визначених Законом України «Про державну службу» умов реалізації громадянами права на державну службу в 2026 році

У 2026 році НАДС продовжує роботу щодо:

- запобігання порушенням керівниками державної служби та службами управління персоналом умов реалізації громадянами права на державну службу;
- сприяння неухильному забезпеченню вимог Закону України «Про державну службу» та іншого законодавства з питань державної служби.

Окремим напрямом роботи у 2026 році залишається моніторинг стану реалізації пропозицій (рекомендацій), наданих за підсумками заходів контролю попередніх років.

Планом здійснення Національним агентством України з питань державної служби та його територіальними органами заходів контролю у I півріччі 2026 року передбачено здійснення заходів контролю, зокрема, у Державній службі статистики України, Державному космічному агентстві України, Міністерстві освіти і науки України, територіальних відділеннях Антимонопольного комітету України, Головних управліннях Пенсійного фонду України, територіальних органах Державної служби з лікарських засобів та контролю за наркотиками, обласних державних адміністраціях (апаратах обласних державних адміністрацій) та їх структурних підрозділах, районних державних адміністраціях, державних архівах тощо.